

agencija za znanost i visoko obrazovanje

INICIJALNA AKREDITACIJA ZA OBAVLJANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI (2011–2023) ANALIZA

Izdavač

Agencija za znanost i visoko obrazovanje
Donje Svetice 38/V
10 000 Zagreb
Republika Hrvatska

www.azvo.hr

Za izdavača

izv. prof. dr. sc. Danijela Horvatek Tomić, ravnateljica

Autorica

dr. sc. Petra Košutar

Prilikom korištenja podataka iz ove publikacije molimo da navedete Agenciju za znanost i visoko obrazovanje kao izvor.

Zagreb, veljača 2024. godine

Sadržaj

1. UVOD.....	4
2. SVRHA.....	4
3. OPIS POSTUPKA.....	5
4. ANALIZA INICIJALNE AKREDITACIJE ZA OBAVLJANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI	8
4.1 BROJ POSTUPAKA	8
4.2 NAČIN PROVEDBE POSTUPKA	9
4.3 VRSTA (TIP) ZNANSTVENE INSTITUCIJE.....	10
4.4 ZNANSTVENA PODRUČJA	12
4.4.1 ZNANSTVENA PODRUČJA I JAVNE ZNANSTVENE USTANOVE.....	13
4.4.2 ZNANSTVENA PODRUČJA I PRIVATNE ZNANSTVENE USTANOVE	15
4.5 STRUČNA POVJERENSTVA.....	16
4.6 ISHODI VREDNOVANJA.....	18
5. ZAKLJUČAK.....	19

1. UVOD

Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09) koji je bio na snazi od travnja 2009. do prosinca 2022. godine propisivao je da Agencija za znanost i visoko obrazovanje provodi dio postupka inicijalne akreditaciju za obavljanje znanstvene djelatnosti. U skladu sa Zakonom te Pravilnikom o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (NN 83/10) od 2011, kad je Agencija zaprimila prvi zahtjev za provođenjem dijela navedenog postupka, do kraja 2023. godine Agencija za znanost i visoko obrazovanje provela je ukupno 56 inicijalnih akreditacija za obavljanje znanstvene djelatnosti visokih učilišta, instituta i drugih pravnih osoba.

Od prosinca 2022. godine na snazi je novi Zakon o osiguravanju kvalitete u visokom obrazovanju i znanosti (NN 151/22) kojim je postupak inicijalne akreditaciju za obavljanje znanstvene djelatnosti ukinut te kojim su kao vanjska vrednovanja kvalitete u sustavu znanosti i visokog obrazovanja propisana inicijalna akreditacija, reakreditacija te izvanredno i tematsko vrednovanje isključivo visokih učilišta i znanstvenih instituta. Dva mjeseca prije donošenja novoga Zakona o kvaliteti, donesen je i Zakon o visokom obrazovanju i znanosti (NN 119/22) kojim je propisano ukidanje Upisnika znanstvenih organizacija, upisnika u koji su se upisivale znanstvene organizacije u RH s dopusnicom za obavljanje znanstvene djelatnosti u određenom znanstvenom ili umjetničkom području, što je bio ishod inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti.

2. SVRHA

Postupku inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti podliježali su pravni subjekti koji su zatražili izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti. Javni znanstveni instituti i znanstvene organizacije kojima je osnivač Republika Hrvatska mogli su započeti obavljati znanstvenu djelatnost odnosno u sudski registar upisati takvu djelatnost samo na temelju dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti. Privatna znanstvena organizacija mogla je tražiti izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti.

Temeljem dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti i upisa u Upisnik znanstvenih organizacija znanstvena se organizacija mogla financirati iz državnog proračuna kako je to bilo propisano u st. 8, čl. 23. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 94/13). Isto tako, stari je Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju u čl. 19, st. 3 propisivao da zahtjevu za

izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja treba priložiti dokaze o ispunjavanju uvjeta za obavljanje znanstvene djelatnosti ako je podnositelj visoko učilište koje želi izvoditi sveučilišne studijske programe, to jest da visoko učilište koje želi izvoditi sveučilišne studijske programe mora biti upisano u Upisnik znanstvenih organizacija u znanstvenom području studijskoga programa ili zadovoljavati uvjete propisane Pravilnikom o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (NN 83/10).

Kad je riječ o financiranju znanstvene djelatnosti javnim sredstvima, to je posebno značajno bilo pri prijavi projekata Hrvatske zaklade za znanosti. Predlagatelj projekta mogla je biti ustanova koja je upisana u Upisnik znanstvenih organizacija isključivo u području iz kojeg se prijavljuje projekt, odnosno voditelj je projekta mogao biti znanstvenik zaposlen u stalnom radnom odnosu na ustanovi koje je upisana u Upisnik znanstvenih organizacija u području u kojem se prijavljuje projekt.

Prema starom zakonskom okviru koji se tiče osiguravanja kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju inicijalna akreditaciju za obavljanje znanstvene djelatnosti bila je jedan od triju postupaka vrednovanja znanstvenih organizacija uz reakreditaciju znanstvenih organizacija i tematsko vrednovanje.

Uvjeti za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti propisani su Pravilnikom o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (NN 83/10).

3. OPIS POSTUPKA

AZVO je provodio dio postupka inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti u skladu sa Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09). Postupak je opisan u dokumentu [Postupak inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti](#) (KLASA: 640-02/19-01/0001; URBROJ: 355-06-02-19-0004). Uz već navedene zakonske akte te *Postupak* u inicijalnoj su se akreditaciji koristila i dva obrasca: *Obrazac za dostavu podataka i dokaza uz zahtjev za obavljanje znanstvene djelatnosti* te *Obrazac za izvješće stručnog povjerenstva u postupku inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti*.

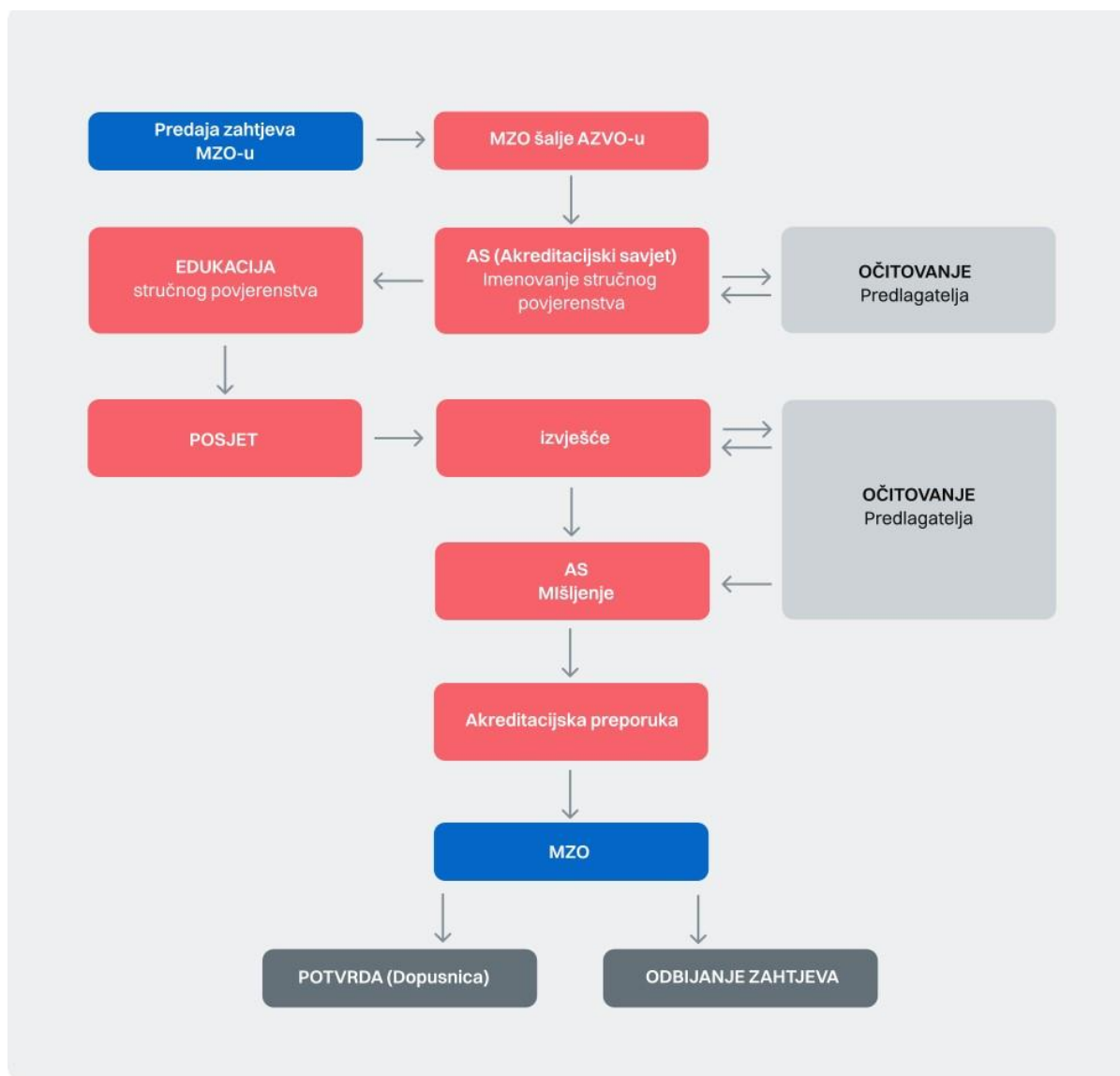
Postupak je započeo predajom zahtjeva i ispunjenog obrasca za dostavu podataka Ministarstvu znanosti i obrazovanja (dalje u tekstu MZO). MZO je uredne zahtjeve proslijedio Agenciji koja je zatim

provela postupak utvrđivanja ispunjavanja nužnih uvjeta za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti. Zahtjev, dostavljen na spomenutom odgovarajućem obrascu, morao je sadržavati: osnivački akt predlagatelja, elaborat o obavljanju znanstvene djelatnosti koji sadrži višegodišnji strateški program znanstvenih istraživanja u znanstvenom području za koje se traži izdavanje dopusnice, najmanje jednu recenziju strateškog programa znanstvenih istraživanja neovisnoga znanstvenika koji nije u sukobu interesa, dokaze o odgovarajućem prostoru i opremi za provedbu strateškog programa znanstvenih istraživanja, dokaze o osiguranom potrebnom broju znanstvenika izabranih u odgovarajuće znanstveno zvanje radi provedbe predloženoga strateškoga programa znanstvenih istraživanja te dokaze o osiguranim potrebnim sredstvima za rad znanstvene organizacije.

Ako je Agencija utvrdila nedostatke u zahtjevu, mogla je predlagatelja tražiti dopunu. Stručno vijeće Agencije, Akreditacijski savjet, imenovao bi zatim tročlano stručno povjerenstvo. Na odluku o izboru članova stručnoga povjerenstva institucija koja je predala zahtjev za inicijalnom akreditacijom imala je pravo na očitovanje. Nakon imenovanja stručnog povjerenstva započele su pripreme za posjet instituciji koja je predala zahtjev, a to je uključivalo edukaciju stručnog povjerenstva koju je provodio koordinator postupka iz Agencije. Tu je riječ je o upoznavanju s postupkom vrednovanja i pravnim okvirom. Povjerenstvo je zatim proučilo pristiglu dokumentaciju te se pripremalo za posjet. Posjet je uključivao susret s upravom institucije koja se vrednuje i njihovim znanstvenicima te obilazak prostora i opreme predlagatelja. Nakon posjeta stručno je povjerenstvo sastavilo izvješće o zadovoljavanju uvjeta na temelju dostavljene dokumentacije, sastanaka za vrijeme posjeta te obilaska prostora i opreme. Izvješće stručnog povjerenstva nakon toga slalo se predlagatelju na očitovanje.

Na temelju izvješća stručnog povjerenstva i očitovanja predlagatelja, stručno vijeće Agencije, Akreditacijski savjet, usvojilo bi konačno izvješće i dalo pozitivnu ili negativnu preporuku koju Agencija šalje Ministarstvu znanosti i obrazovanja. Ako je preporuka bila pozitivna, Ministarstvo bi izdalo dopusnicu za obavljanje znanstvene djelatnosti predlagatelju te se institucija upisala u Upisnik znanstvenih organizacija. Ako je preporuka negativna, Ministarstvo bi odbilo zahtjev predlagatelja o izdavanju dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti.

HODOGRAM POSTUPKA

Uz pravni okvir koji je izglasan u Hrvatskom saboru, Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09) i Pravilnik o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (NN 83/10), Agencija je donijela dokument pod naslovom *Postupak inicijalne akreditaciju za obavljanje znanstvene djelatnosti* (KLASA: 640-02/10-01/0003; URBROJ: 355-02-05-10-1) 1. prosinca 2010. godine u kojem je opisan cijeli postupak, uključujući i kriteriji za sastav stručnoga povjerenstva i njihove dužnosti. Agencija je u veljači 2019. godine donijela novi *Postupak inicijalne akreditaciju za obavljanje znanstvene djelatnosti* (KLASA: 640-02/19-01/0001, URBROJ: 355-06-02-19-0001), a u listopadu iste godine i izmjene i dopune postojećeg postupka koje su propisane u dokumentu pod naslovom *Postupak inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti* (KLASA: 640-02/19-01/0001;

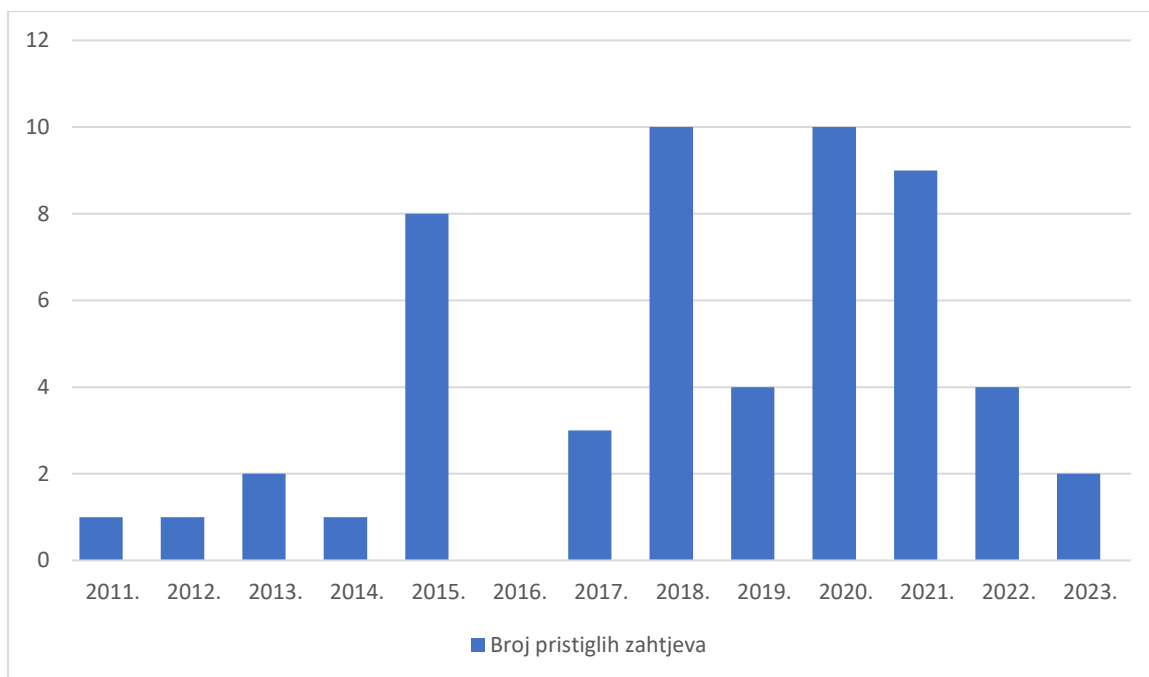
URBROJ: 355-06-02-19-0004) i prema kojem se obavljao postupak inicijalne akreditaciju za obavljanje znanstvene djelatnosti od listopada 2019. do prosinca 2023. godine. Posljednji je tekst u odnosu na prvi djelomice izmijenjen radi poboljšanja vanjskog vrednovanja kvalitete u navedenom postupku. Jedna se promjena odnosila na uvjete kad je riječ o sastavu stručnoga povjerenstva. Raniji je dokument propisivao da članovi stručnog povjerenstva *mogu biti* s inozemne institucije, dok je noviji propisao da jedan član stručnog povjerenstva *mora biti* s inozemne institucije što je pridonijelo internacionalizaciji vrednovanja.

Druga promjena uključivala je da Agencija u slučaju nepotpunog ili nejasnog zahtjeva ne vraća više zahtjev Ministarstvu koje zatim obavještava predlagatelja o nužnim dopunama, već to javlja izravno predlagatelju što je utjecalo na brže provođenje postupka. Također, prema starom je postupku predlagatelj mogao odustati od zahtjeva za izdavanjem dopusnice za obavljanjem znanstvene djelatnosti sve do trenutka rješenja Ministarstva, dok je prema novom predlagatelj mogao odustati od zahtjeva sve do donošenja mišljenja Akreditacijskoga savjeta, dakle korak ranije. U slučaju da se postupak dovršio i da Ministarstvo odbije zahtjev, predlagatelj je imao pravo ponovno pokrenuti zahtjev za inicijalnom akreditacijom za obavljanjem iste znanstvene djelatnosti po isteku roka od godine dana od dostave rješenja.

4. ANALIZA INICIJALNE AKREDITACIJE ZA OBAVLJANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI

4.1 BROJ POSTUPAKA

Agencija je inicijalnu akreditaciju za obavljanje znanstvene djelatnosti provodila od 2011. do 2023. godine. U tom je razdoblju provedeno ukupno 56 postupaka. Zahtjevi za inicijalnom akreditacijom za obavljanje znanstvene djelatnosti rješavali su se kako bi pristizali. Iako je zakonski rok propisivao da se postupak obavi u 60 radnih dana od zaprimanja zahtjeva, zahtjevi za dopunom dokumentacije, dostavljanje dopune dokumentacije, traženje članova stručnih povjerenstava i druge opravdane okolnosti utjecale su na njegovo trajanje. Grafikon prikazuje pregled broja zahtjeva po godinama. Najviše je zahtjeva (10) pristiglo 2018. i 2020. godine, dok 2016. godine nije bilo novih predanih zahtjeva, ali se postupak provodio za zahtjeve koji su bili predani ranije.

Grafikon 1. Broj pristiglih zahtjeva po godinama za inicijalnom akreditacijom za obavljanje znanstvene djelatnosti.

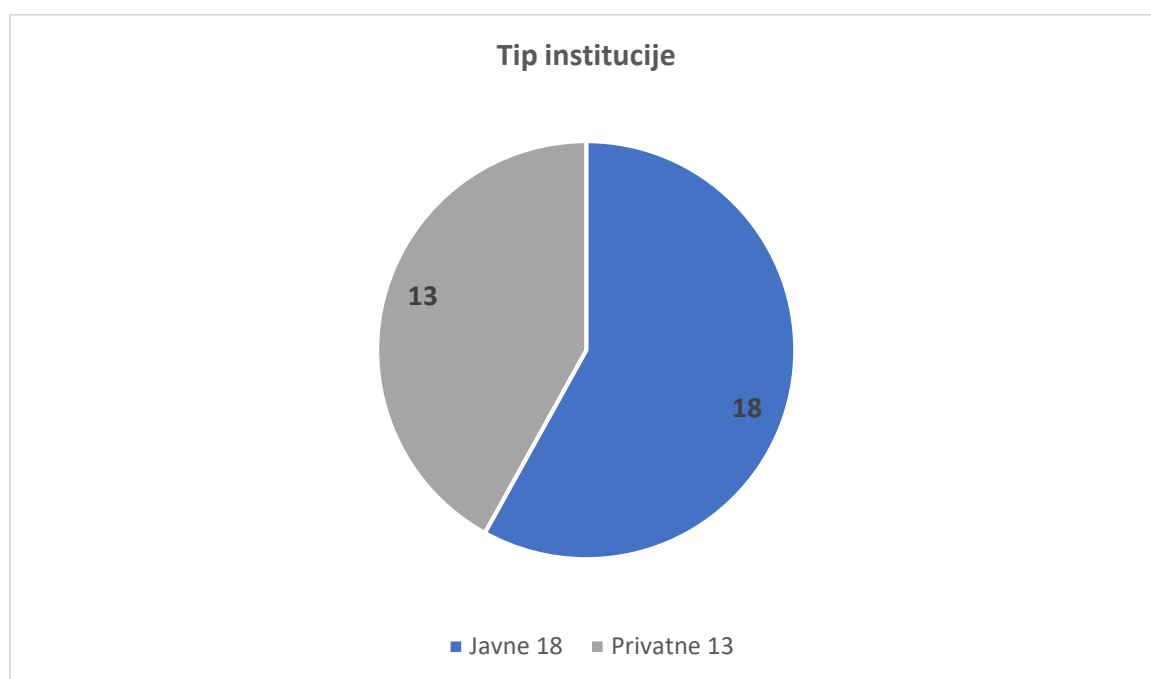
4.2 NAČIN PROVEDBE POSTUPKA

Postupak inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti pretpostavljao je posjet (*site-visit*) instituciji predlagatelja, kao i u drugim vanjskim vrednovanjima kvalitete. Za vrijeme pandemije covid-19 (od proljeća 2020. do proljeća 2023) postupak se u potpunosti provodio *online*. Videovezom su se održala 23 postupka od ukupno 56, a to uključuje sastanke koordinatora Agencije s članovima stručnog povjerenstva, sâm posjet predlagatelju koji je u *online* verziji uključivao sastanke s upravom predlagatelja i znanstvenicima. Uživio je posjet, uz već spomenute sastanke s upravom i znanstvenicima predlagatelja, obuhvaćao i pregled prostora i opreme predlagatelja što je uključivalo obično pregled ureda za znanstvenike, laboratorije, knjižnicu i sl. Za vrijeme covid-19 pregled se prostora i opreme nadomjestio videomaterijalom ili fotografijama. Prednost je provođenja *online* inicijalne akreditacije bila u lakšoj dostupnosti članova stručnih povjerenstava, posebice onih iz inozemstva, ali i u mogućnosti bolje pripreme stručnog povjerenstva prije samog posjeta. S obzirom na to da su sastanci bili *online*, članovi povjerenstva mogli su se susresti i komentirati dokumentaciju više puta nego što je to bio slučaj kad se postupak provodio uživo gdje bi prvi susret članova povjerenstva bio netom prije samog posjeta instituciji. Nakon što je proglašen završetak pandemije covid-19, ponovno je vraćeno provođenje postupka uživo, to jest posjet instituciji, ali su se kao dobra praksa zadržali *online* sastanci članova povjerenstva s koordinatorom iz Agencije na kojima se obavljala edukacija povjerenstva ili priprema za posjet.

4.3 VRSTA (TIP) ZNANSTVENE INSTITUCIJE

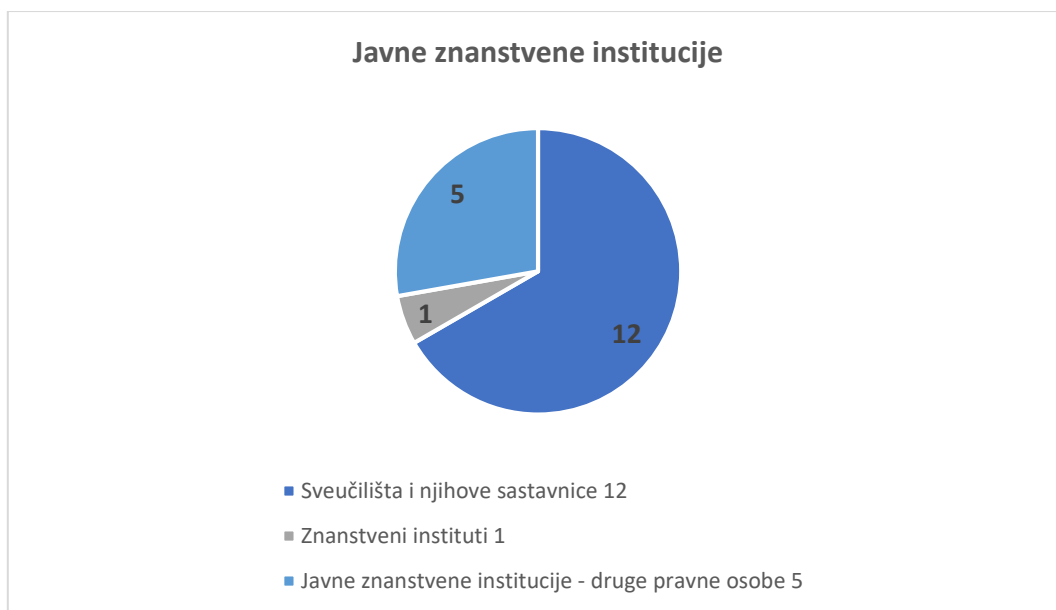
U 56 obavljenih postupaka sudjelovala je ukupno 31 institucija, to jest neke su institucije sudjelovale u više postupaka inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti. To je bilo u slučaju da je jedna institucija predala više zahtjeva za izdavanjem dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti u više različitih područja ili su ponavljali zahtjev za isto područje ako se prije toga postupak za isto znanstveno područje obustavio.

Od 31 institucije koja je predala zahtjev za inicijalnom akreditacijom za obavljanje znanstvene djelatnosti, javnih je 18, a privatnih 13.

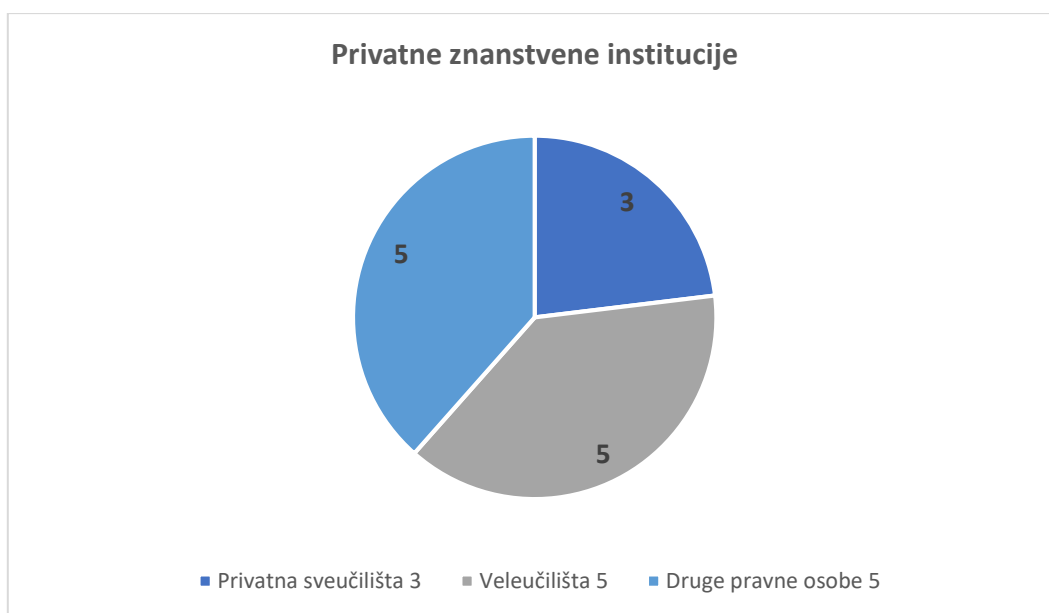
Grafikon 2. Broj pristiglih zahtjeva s obzirom na vrstu javne institucije.

Od 18 javnih institucija, 12 čine sveučilišta i njihove sastavnice, 1 je znanstveni institut, a 5 je institucija koje nisu ni sveučilište ili njegova sastavnica ni znanstveni institut, već spadaju u kategoriju druge pravne osobe. Od 12 navedenih institucija u kategoriji sveučilišta i njihove sastavnice, sveučilišta ima 7, a sveučilišnih sastavnica s pravnom osobnosti, to jest fakulteta, 5.

Grafikon 3. Vrste javnih znanstvenih ustanova koje su predale zahtjev za inicijalnom akreditacijom.

Od 13 privatnih institucija, 8 je visokoobrazovnih ustanova (privatna sveučilišta i veleučilišta), a 5 drugih pravnih osoba.

Grafikon 4. Vrste privatnih znanstvenih institucija koje su predale zahtjev za inicijalnom akreditacijom.

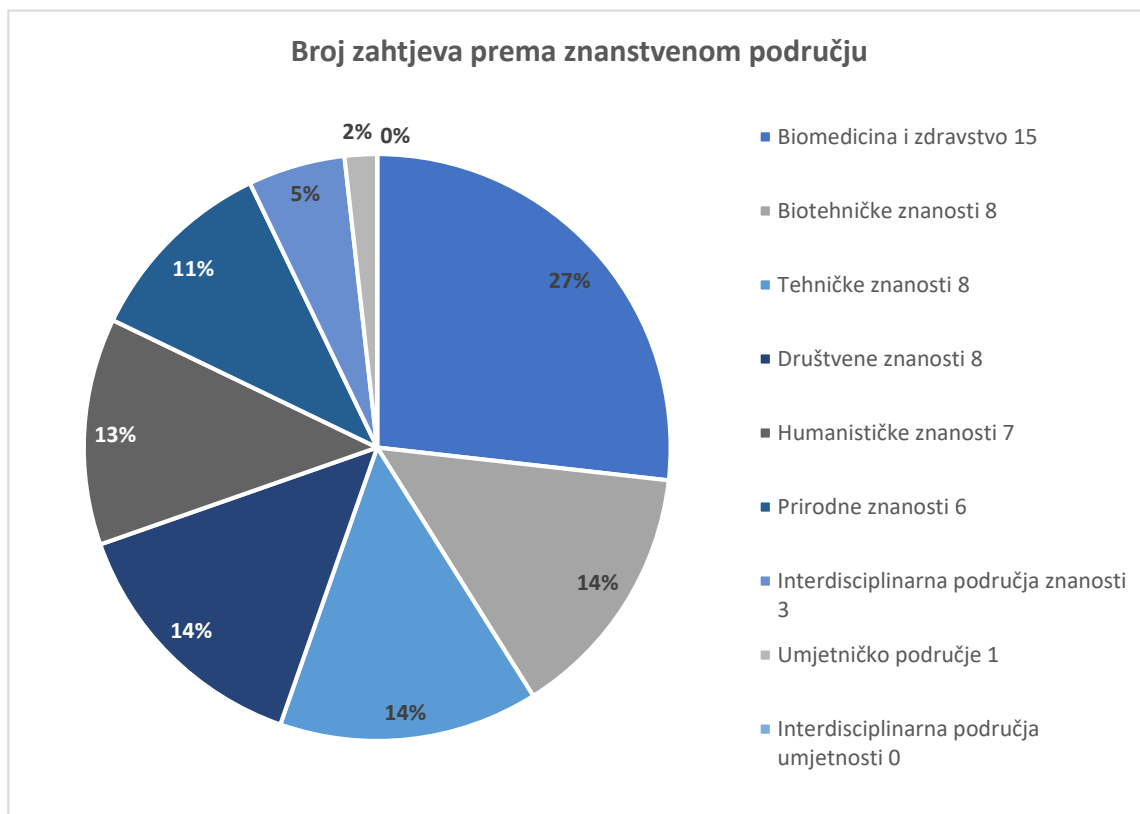
Od 31 ustanove koja je predala zahtjev gotovo trećinu čine takozvane druge pravne osobe, to jest znanstvene organizacije koje nisu sveučilište ili njegova sastavnica ni javni znanstveni institut. Pet je takvih javnih ustanova, a pet privatnih. Riječ je o institucijama koje su uz primarnu stručnu djelatnost (npr. medicinsku i sl.) razvile i znanstvenu te u inicijalnoj akreditaciji za obavljanje znanstvene

djelatnosti vidjele priliku koja im omogućuje prijavu na natječaje za znanstvene projekte financirane javnim novcem.

4.4 ZNANSTVENA PODRUČJA¹

Inicijalna akreditacija za obavljanje znanstvene djelatnosti podrazumijevala je zahtjev za dopusnicom za obavljanje znanstvene djelatnosti u određenom znanstvenom, odnosno umjetničkom području. U dvanaest godina koliko je Agencija obavljala taj postupak, obuhvaćeno je osam od devet znanstvenih i umjetničkih područja propisanih Pravilnikom o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama (NN 118/09, 82/12, 32/13 i 34/16), to jest zahtjevi su obuhvaćali sva područja osim interdisciplinarnoga područja umjetnosti. Preciznije, zahtjevi su se odnosili na prirodne i tehničke znanosti, biomedicinu i zdravstvo, biotehničke, društvene i humanističke znanosti, umjetničko područje i interdisciplinarno područje znanosti. Najviše zahtjeva (15), za obavljanjem znanstvene djelatnosti bilo je za područje biomedicine i zdravstva. Po osam zahtjeva za obavljanjem znanstvene djelatnosti odnosilo se biotehničke, društvene i tehničke znanosti. Sedam se zahtjeva odnosilo na humanističko područje, šest na prirodno, a tri na interdisciplinarno područje znanosti. Za obavljanje znanstvene djelatnosti iz umjetničkoga područja podnesen je jedan zahtjev.

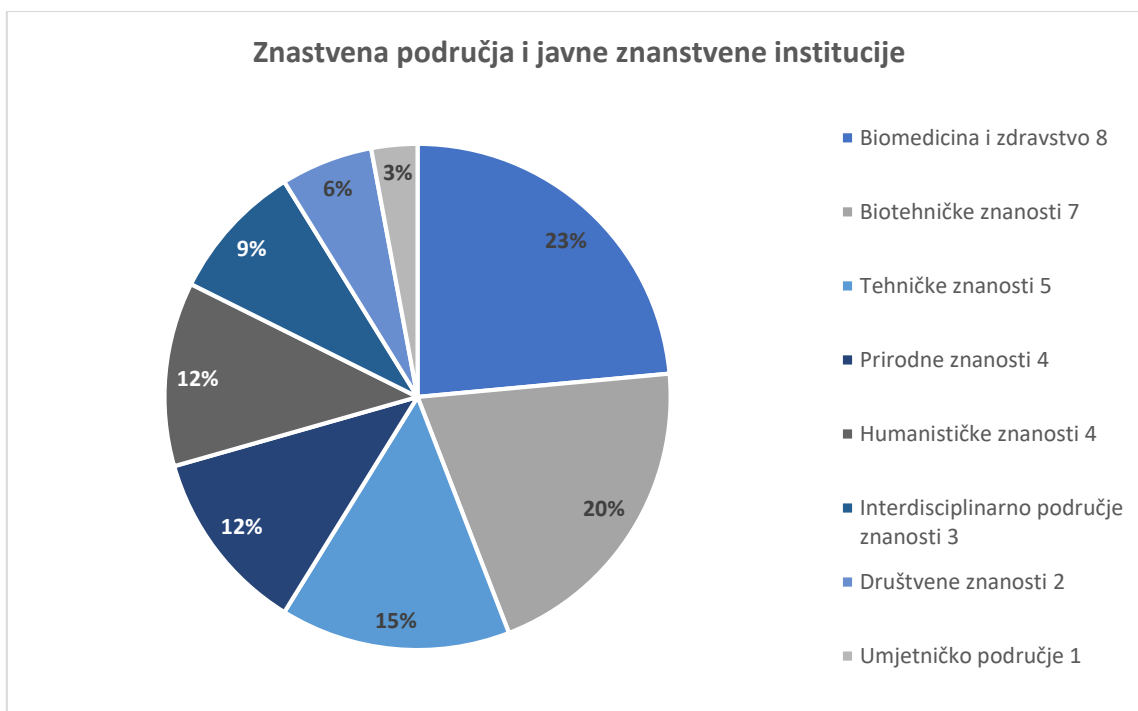
¹ S obzirom na to da se inicijalna akreditacija za obavljanje znanstvene djelatnosti provodila od 2011. do kraja 2023. godine, podjela na područja koja se spominju u ovom tekstu provodi se prema sadržaju "starog" Pravilnika o područjima, poljima i granama (NN 118/2009) i svim njegovim dopunama koje su bile na snazi do donošenja Pravilnika o znanstvenim i interdisciplinarnim područjima, poljima i granama te umjetničkom području, poljima i granama (NN 3/2024).

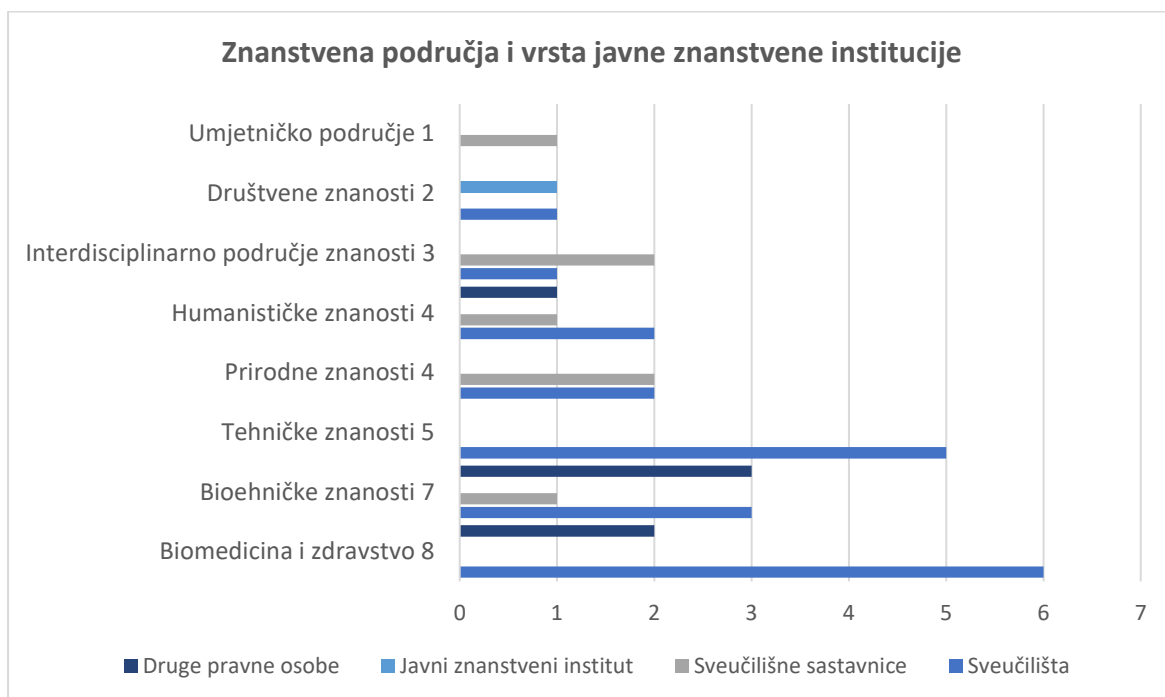
Grafikon 5. Broj zahtjeva za inicijalnom akreditacijom prema znanstvenom području.

4.4.1 ZNANSTVENA PODRUČJA I JAVNE ZNANSTVENE USTANOVE

Javne znanstvene ustanove podnijele su 34 zahtjeva za dobivanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti. I dok su privatne znanstvene ustanove podnijele zahtjeve u pet znanstvenih područja, javne su ustanove zatražile u osam područja, sedam znanstvenih, uključujući i interdisciplinarno područje znanosti, te u umjetničkom području. U području biomedicine i zdravstva javne su ustanove podnijele 8 zahtjeva (6 sveučilišta i 2 druge pravne osobe), u biotehničkim znanostima 7 (3 sveučilišta, 1 sveučilišna sastavnica, 3 druge pravne osobe), dok su za tehničke znanosti podnijele 5 zahtjeva (sveučilišta). Po četiri zahtjeva za obavljanje znanstvene djelatnosti javne su ustanove podnijele za humanističke (2 sveučilišta, 1 sveučilišna sastavnica i 1 druga pravna osoba) i prirodne znanosti (2 sveučilišta i 2 sveučilišne sastavnice). U interdisciplinarnom području znanosti bilo je 3 zahtjeva (1 sveučilište i 2 sveučilišne sastavnice), u društvenom 2 (1 sveučilište i 1 javni znanstveni institut) i u umjetničkom području bio je jedan zahtjev (1 sveučilišna sastavnica).

Grafikon 6. Broj zahtjeva javnih znanstvenih ustanova prema znanstvenim i umjetničkim područjima.

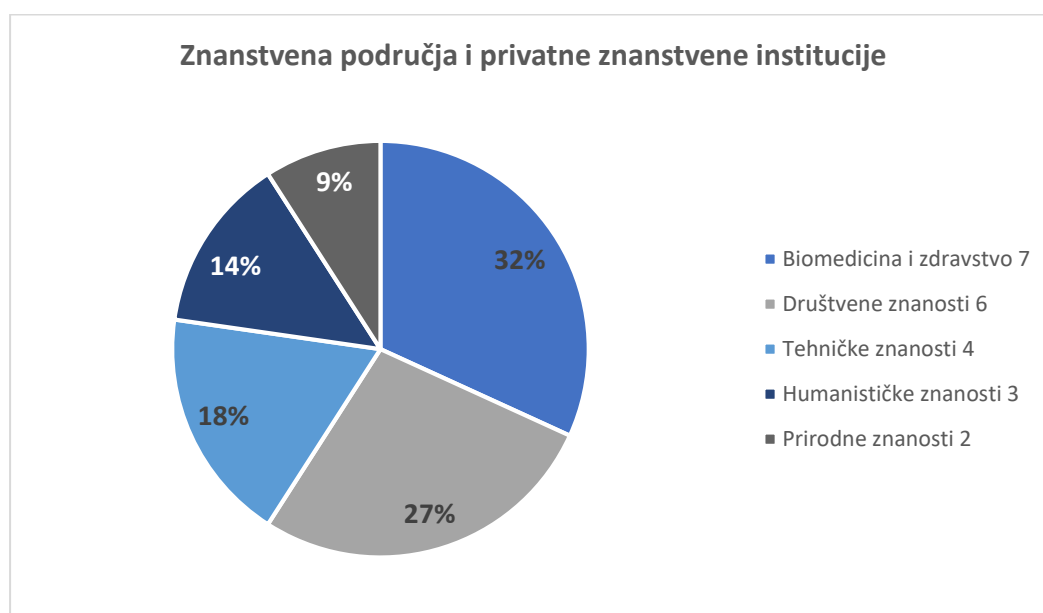

Grafikon 7. Vrsta javnih znanstvenih ustanova u odnosu na znanstvena i umjetnička područja.

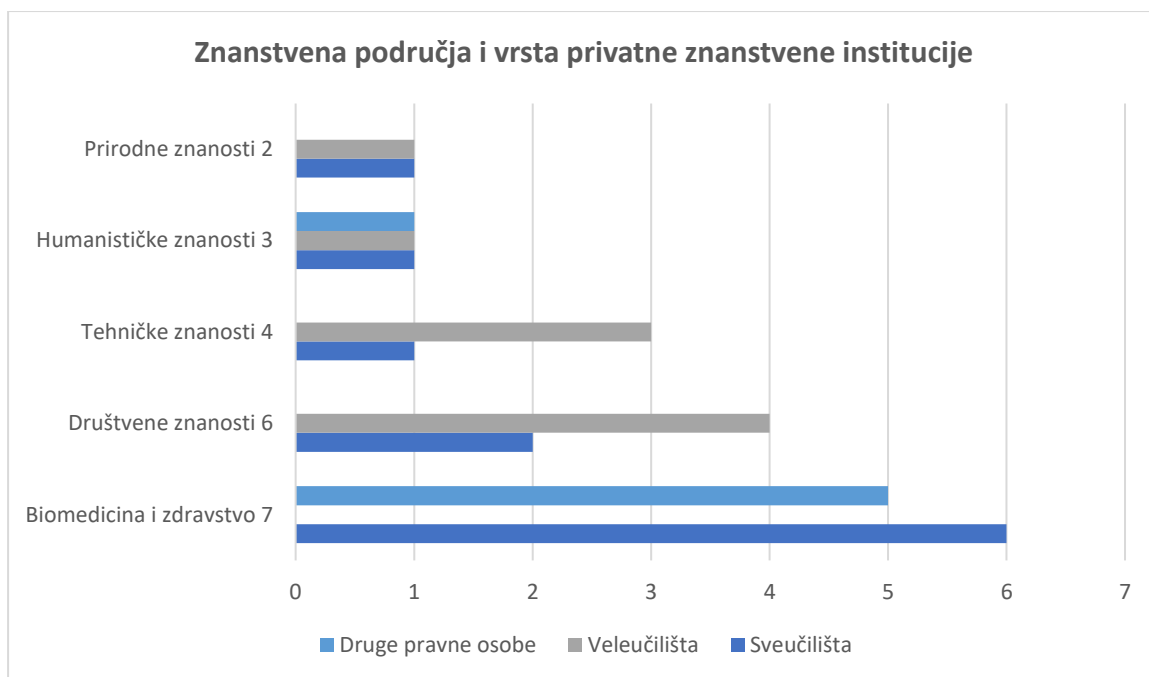
4.4.2 ZNANSTVENA PODRUČJA I PRIVATNE ZNANSTVENE USTANOVE

Trinaest privatnih institucija podnijelo je 22 zahtjeva za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, dok je osamnaest javnih znanstvenih institucija podnijelo 34 zahtjeva.

Dvadeset i dva zahtjeva privatnih znanstvenih institucija odnosila su se na sljedeća znanstvena područja: 7 je zahtjeva iz područja biomedicine i zdravstva koje su podnijela dva privatna sveučilišta i 5 znanstvenih institucija koje nisu ni sveučilište ni znanstveni institut, odnosno riječ je o drugim pravnim osobama. Drugo znanstveno područje po broju predanih zahtjeva jest društveno za koje je zahtjev predalo 6 privatnih znanstvenih institucija (dva sveučilišta i četiri veleučilišta). U tehničkom području dopusnicu su tražile četiri privatne znanstvene institucije (3 veleučilišta i 1 sveučilište). Za obavljanje znanstvene djelatnosti u humanističkom području zahtjev su podnijele tri znanstvene institucije (1 sveučilište, 1 veleučilište i jedna ustanova iz skupine drugih pravnih osoba). Dopusnicu u području prirodnih znanosti tražile su dvije privatne ustanove (1 sveučilište i 1 veleučilište). S obzirom na to da nije bilo zahtjeva, inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti u interdisciplinarnom području znanosti i umjetnosti, kao ni u umjetničkom području nije bilo.

Grafikon 8. Broj zahtjeva privatnih znanstvenih ustanova prema znanstvenim i umjetničkim područjima.

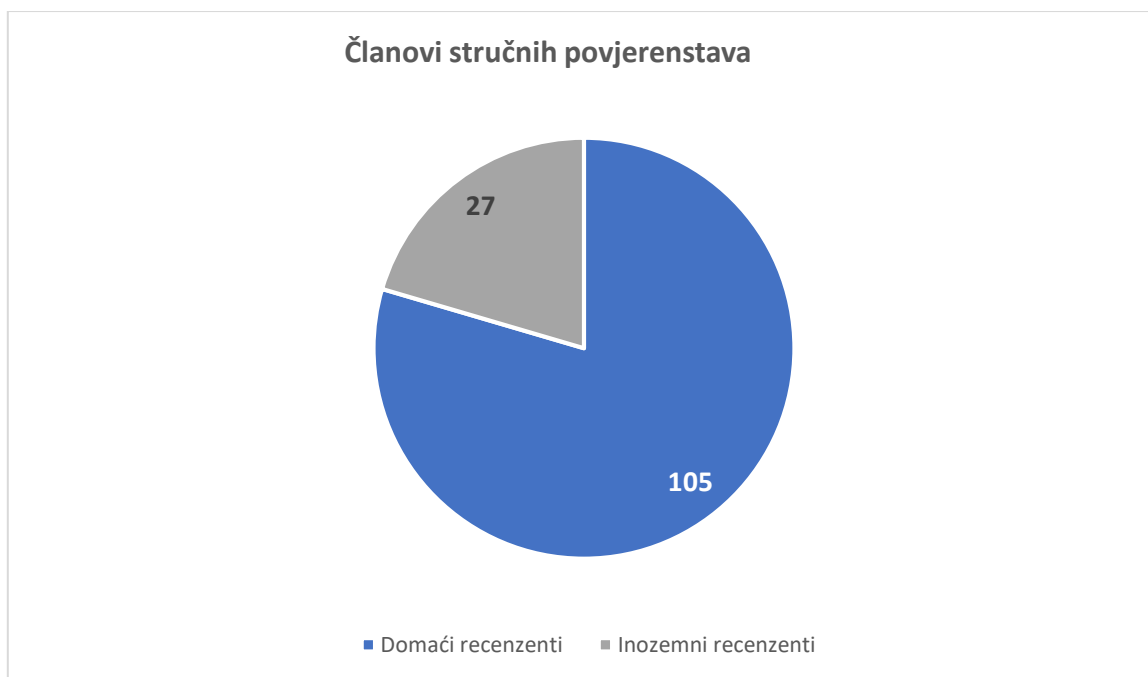

Grafikon 9. Vrsta privatnih znanstvenih ustanova u odnosu na znanstvena i umjetnička područja.

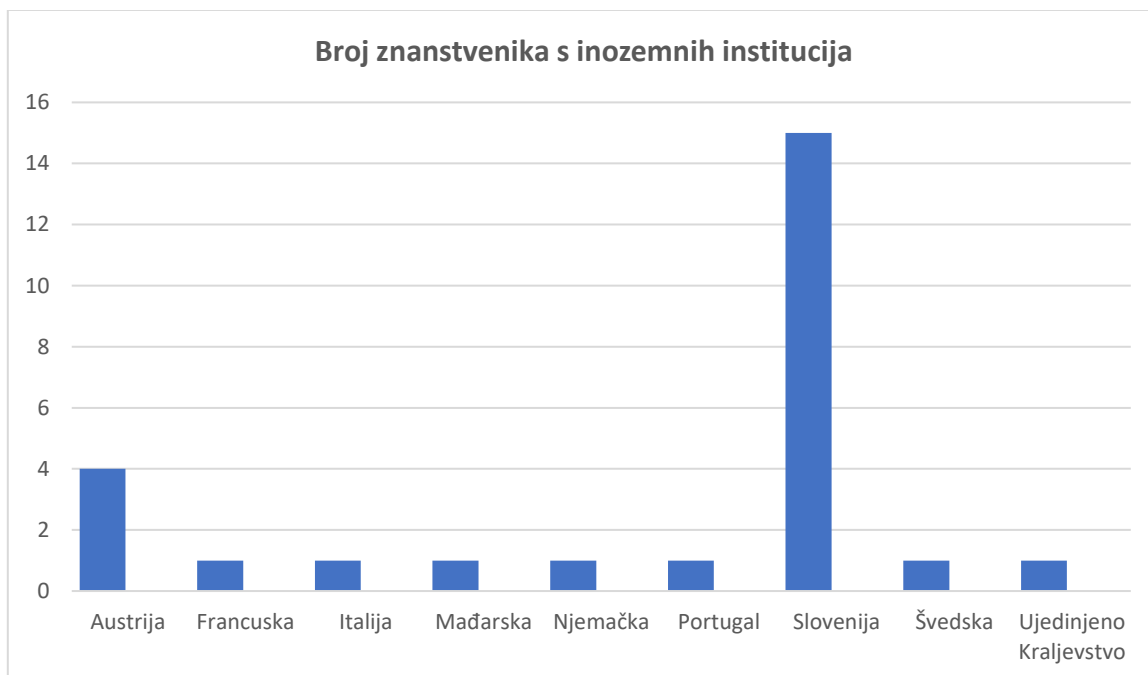
4.5 STRUČNA POVJERENSTVA

U postupcima inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti koje je Agencija za znanost i visoko obrazovanje provodila od 2011. do 2023. godine imenovano je ukupno 167 članova stručnih povjerenstava što u prosjeku znači 3 člana u povjerenstvu po postupku. S obzirom na to da su neki članovi povjerenstva sudjelovali u više postupaka, ukupno su u inicijalnoj akreditaciji za obavljanje znanstvene djelatnosti sudjelovala 132 znanstvenika iz Hrvatske i inozemstva. Do 2019. godine članovi stručnog povjerenstva mogli su biti s domaćih i/ili inozemnih institucija, dok je od 2019. bila obveza da barem jedan član stručnog povjerenstva bude s inozemne znanstvene institucije. Od ukupno 132 znanstvenika, s inozemnih je znanstvenih institucija u inicijalnoj akreditaciji za obavljanje znanstvene djelatnosti sudjelovalo njih 27, odnosno 20 %, a riječ je o inozemnim institucijama iz devet europskih zemalja (Austrija, Francuska, Italija, Mađarska, Njemačka, Portugal, Slovenija, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo). Od inozemnih članova, najviše ih dolazi iz Slovenije (14), zatim Austrije (4), a ostale su zemlje zastupljene jednim znanstvenikom.

U kontekstu strukture članova stručnih povjerenstava, postupak se najvećim dijelom provodio na hrvatskom jeziku, a po potrebi (ako svi sudionici sastanaka nisu govorili hrvatski, bez obzira na to je li riječ o članu povjerenstva ili sudioniku s ustanove predlagatelja) i na engleskom jeziku.

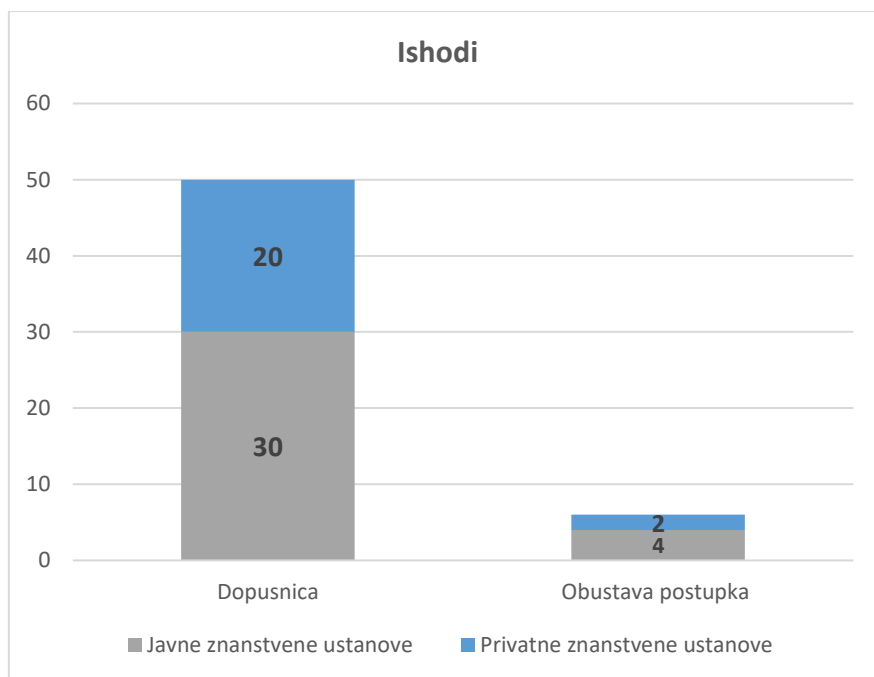
Grafikon 10. Broj domaćih i inozemnih članova stručnih povjerenstava.

Grafikon 11. Inozemni članovi stručnih povjerenstava prema zemljama iz kojih dolaze.

4.6 ISHODI VREDNOVANJA

Od ukupno 56 provedenih postupaka inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti 50 ih je završilo pozitivnom akreditacijskom preporukom, odnosno potvrdom (dopusnicom) MZO-a za obavljanje znanstvene djelatnosti, dok ih je 6 završilo obustavom postupka, odnosno povlačenjem zahtjeva. Obustava postupka u četiri se slučaja odnosila na javnu instituciju, dok su u dva slučaja posrijedi privatne institucije. U pet od šest slučajeva obustave postupka, institucije su ponovile zahtjev za ponovnom akreditacijom u istom znanstvenom području u prosjeku 2 godine nakon prvoga zahtjeva i u ponovnom postupku dobile pozitivnu akreditacijsku preporuku, odnosno dopusnicu MZO-a za obavljanje znanstvene djelatnosti. U četiri od 6 slučajeva riječ je o području biomedicine i zdravstva, dok se po jedan slučaj obustave postupka odnosio na područje biotehničkih znanosti i područje društvenih znanosti.

Grafikon 12. Ishodi vrednovanja i vrsta znanstvene ustanove.

5. ZAKLJUČAK

Inicijalnu akreditaciju za obavljanje znanstvene djelatnosti kao jedan od postupaka vanjskoga vrednovanja kvalitete znanstvene djelatnosti Agencija za znanost i visoko obrazovanje provodila je od 2011. do 2023. godine. Konačni ishod postupka bio je upis u Upisnik znanstvenih organizacija koji je novim Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/22) ukinut. Dobivanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti i upisa u Upisnik znanstvenih organizacija bili su preduvjet za upis znanstvene djelatnosti u sudski registar temeljem koje se znanstvena organizacija mogla financirati iz državnoga proračuna, što je uključivalo i mogućnost prijave znanstvenih projekata financiranih javnim novcem, a isto tako bila je jedan od uvjeta za izvođenje sveučilišnih studijskih programa.

Od 2011. do 2023. godine provedeno je 56 postupaka inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti. Najviše je zahtjeva (10) pristiglo 2018. i 2020. godine, a ako se gleda prosjek, Agencija je provodila otprilike 4–5 postupaka inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti godišnje. U navedenom broju postupaka ukupno je sudjelovala 31 institucija koja je tražila pokretanje postupka. U taj broj ulaze javna i privatna sveučilišta, sveučilišne sastavnice, veleučilišta i visoke škole, instituti i druge pravne osobe. Od 31 institucije, 18 ih je javnih, dok ih je 13 privatnih.

Tijek postupka nije se u ključnim elementima razlikovao od ostalih postupaka vanjskoga vrednovanja kvalitete koje Agencija provodi ili je provodila, a podrazumijevao je predaju zahtjeva s ispunjenim obrascem za dostavu podataka (samoanaliza), imenovanje stručnoga povjerenstva, posjet predlagatelju (*in situ* ili *online*) te pisanje izvješća o ispunjavanju propisanih zakonskih uvjeta. Postupak je u pravilu započeo predajom zahtjeva nadležnom ministarstvu, a završio je izdavanjem dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, odnosno odbijanjem zahtjeva u slučaju negativne akreditacijske preporuke od nadležnog ministarstva.

Inicijalna akreditacija za obavljanje znanstvene djelatnosti podrazumijevala je zahtjev za dopusnicom za obavljanje znanstvene djelatnosti u određenom znanstvenom odnosno umjetničkom području. Obavljeni postupci obuhvaćali su osam od devet znanstvenih odnosno umjetničkih područja propisanih Pravilnikom o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama (NN 118/09, 82/12, 32/13 i 34/16). Nije bilo ni jednoga zahtjeva kojim bi se tražila dopusnica u interdisciplinarnom području umjetnosti. Sveukupno gledano, najviše je zahtjeva (15) bilo za područje biomedicine i zdravstva, dok je za umjetničko područje bio samo jedan zahtjev.

U kontekstu vrste ustanove (javne ili privatne) i znanstvenoga područja za koje se tražila dopusnica, i javne i privatne ustanove predale su najviše zahtjeva za dopusnicom u biomedicini i zdravstvu. Kad je riječ o ostalim područjima, značajne su razlike između javnih i privatnih ustanova. Javne su ustanove nakon biomedicine i zdravstva (6 sveučilišta i 2 druge pravne osobe) najviše zahtjeva predale za biotehničke znanosti (7), zatim tehničke (5), po četiri zahtjeva bilo je za humanističke i prirodne znanosti, za interdisciplinarno su područje bila 3 zahtjeva, a jedan je zahtjev bio za umjetničko područje. Privatne su ustanove predale sedam zahtjeva za biomedicinu i zdravstvo (2 privatna sveučilišta i 5 drugih pravnih osoba), šest zahtjeva za društvene znanosti, četiri za tehničke, tri za humanističke i dva za prirodne znanosti. Za razliku od javnih ustanova, privatne nisu tražile dopusnicu u biotehničkim znanostima, u umjetničkom području, kao ni u interdisciplinarnom području znanosti i umjetnosti.

Gotovo trećina institucija (10) koje su predale zahtjev za inicijalnom akreditacijom jesu takozvane druge pravne osobe, to jest znanstvene organizacije koje nisu sveučilište ili njegova sastavnica te koje nisu javni znanstveni institut. Polovicu čine javne ustanove, a polovicu privatne. Tih je deset ustanova predalo ukupno 12 zahtjeva (oko 20 % svih zahtjeva) za inicijalnom akreditacijom, i to 7 za područje biomedicine i zdravstva (5 privatnih i 2 javne ustanove), 2 za biotehničko područje (2 javne ustanove) i 2 za humanističko područje (1 privatna i 1 javna ustanova).

U 56 postupaka inicijalne akreditacije za obavljanje znanstvene djelatnosti ukupno je imenovano 167 članova stručnih povjerenstava. U postupku su sudjelovala 132 znanstvenika iz Hrvatske i inozemstva što znači da su neki znanstvenici sudjelovali u više postupaka. Od 2019. godine u svakom postupku je morao biti barem jedan član povjerenstva s inozemne institucije. S inozemnih je institucija iz devet europskih zemalja sudjelovalo 27 znanstvenika. Najviše je bilo inozemnih znanstvenika iz Slovenije (14), iz Austrije ih je bilo četiri, a iz Francuske, Italije, Mađarske, Njemačke, Portugala, Švedske i Ujedinjenoga Kraljevstva sudjelovao je po jedan znanstvenik.

Od ukupnog broja provedenih postupaka 50 ih je završilo pozitivnom akreditacijskom preporukom, odnosno potvrdom (dopusnicom) Ministarstva znanosti i obrazovanja za obavljanje znanstvene djelatnosti, dok ih je 6 završilo obustavom, odnosno povlačenjem zahtjeva. U pet od šest slučajeva, ustanove su ponovile zahtjev za akreditacijom u istom znanstvenom području u prosjeku dvije godine nakon povlačenja prvoga zahtjeva i u ponovnom postupku dobile potvrdu MZO-a za obavljanje znanstvene djelatnosti.

SAŽETAK

